

BENTEKIK (EVA BAL, KOPERGIETERY)

De emoties komen later wel vanzelf

Onlangs beleefde *Bentekik* na twee speelseizoenen zijn dernière. Of toch niet, want *Bentekik* krijgt een tweede, anderstalig leven. Vanaf januari zal de voorstelling onder de titel *C'est moi* in Frankrijk toeren; voor volgend seizoen staan tournees in weer andere 'buitenlanden' op stapel en in Duitsland is er belangstelling voor de tekst. Terecht.

De samenvatting van *Bentekik* roept herinneringen op aan *Adriaan Mole*, een voorstelling van Eva Bal naar Sue Townsends best-seller *Secret Diary of Adrian Mole, Aged 13*. Tussen 1986 en 1988 werd *Adriaan Mole* 235 keer door het Gentse Speeltheater op de planken gezet in Vlaanderen, Nederland en Groot-Brittannië. Vijftien jaar later, in 1999, vormde het 'gedachtenboek' van de toen zestienjarige Habiba Boukhatem het vertrekpunt voor *Bentekik*. Eva Bal en Habiba Boukhatem kennen elkaar

al van toen Habiba nog een kleuter was. Habiba woonde in dezelfde straat als Eva. Toen ze zes was, belde ze aan en vroeg wanneer Eva eens een voorstelling met de kinderen uit de buurt zou maken. Zo ontstond *De Tuin* (1991-92, door de VPRO verfilmd in 1992), een ongedwongen, poëtische voorstelling waarin mederegisseur Alain Platel het plezier van het werken met kinderen ontdekte. Na hun medewerking aan *De Tuin* bleven Habiba en haar zus Souad de ateliers in de Kopergieterij volgen. De directe aanleiding tot *Bentekik* was de uitspraak van Habiba dat ze ooit aan de wereld wilde vertellen wat ze allemaal had meegemaakt, waarop Eva Bal haar stimuleerde om het op te schrijven.

De teksten van Habiba Boukhatem zijn soms filosofisch-poëtisch, maar bevatten eveneens haarscherpe (zelf)observaties. Haar 'gedachtenboek' vormde het uit-

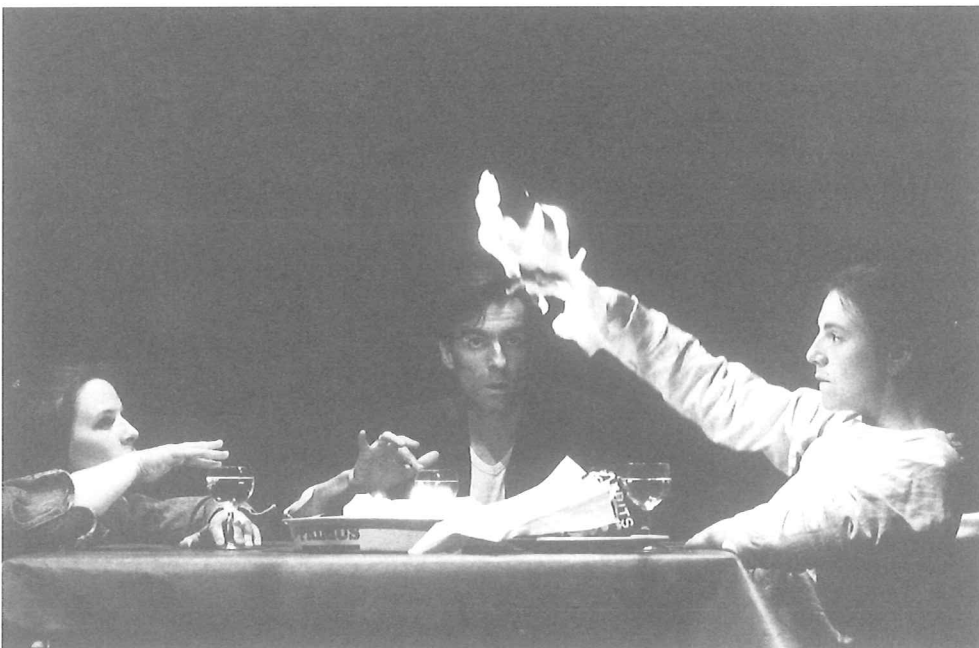
gangspunt van de voorstelling. Het werd aangevuld met materiaal uit gesprekken van Eva Bal met Habiba en andere kinderen die om verschillende redenen zelden thuis terechtkunnen en uit acteursimprovisaties op basis van gesprekken met jongeren uit homes, mensen uit het justitieel welzijnswerk en de Gentse politie. Een eerste verdienste van *Bentekik* is dat dit materiaal niet al te veel gepolijst werd en al evenmin in een dwingend verhaal samengebracht werd. De verhaallijn is dun – een moeder wordt dood aangetroffen onderaan het balkon van haar huis: moord of zelfmoord? – maar biedt des te meer mogelijkheden tot het uitspeelen van datgene waar het Eva Bal om te doen is: vragen stellen bij de omstandigheden waarin sommige kinderen opgroeien en tegelijk de overlevingskracht van deze kinderen laten zien.

De titel van de voorstelling verwijst naar de telefonische hulpkreet van de veertienjarige dochter van de vrouw: 'Hallo, bentekik... Zeg, kan ik vannacht bij u slapen? Ik kan niet naar huis. 't Is een heel verhaal. Ik leg het u straks wel uit.' In flarden komen we één en ander te weten over de situatie waarin zij en haar oudere zus opgroeiden. De

'Ik ben niet bang van de dood, niet bang voor de toekomst maar bang voor het gevoel dat in mij zit en dat ik nog niet ken'
(Habiba Boukhatem)

politie-inspecteur die met de zaak belast is, wil weten wat elk van de verdachten – de twee zusjes en de buurman – deed tijdens de uren voor de dood van de vrouw, maar krijgt twee jonge mensenlevens voor de voeten geworpen. Uitgebraakt, even chaotisch als het leven dat ze achter de rug hebben.

De keuze om het materiaal in de structuur van een politieverhaal te gieten schept afstand tot het onderwerp en verhoogt tegelijk de betrokkenheid bij de voorstelling. Samen met de politie-inspecteur verschuift het publiek zijn onderzoeksobject. De vraag 'Wie deed het?' wordt ongemerkt vervangen door de vraag 'Hoe is het zo ver kunnen komen?' De voordelen van de politieverhaalstructuur worden nog versterkt door de uiterst filmische encensering: als korte filmshots wisselen de theater-scènes elkaar in hoog tempo af. Moeiteloos wordt er heen en weer gewicht in tijd en plaats: van het politiebureau naar het ouderlijk huis, van het parkje waar de zusjes de nacht doorbrengen wanneer hun moeder een man ontvangt naar het home waarin de jongste dochter terechtkomt. Het eenvoudige decor blijft de hele voorstelling lang onaangeroerd; de belichting wijst de weg. De flash-backs zijn niet chronologisch geordend. De verschillende sferen worden ondersteund door streepjes muziek waarin nauwelijks merkbaar een bepaalde emotie naar boven drijft. Hetzelfde kan gezegd

Bentekik EVA BAL, KOPERGIETERY FOTO: PHILIPPE DEPREEZ